

14.2.2022

Sisäministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Sisäministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi otsikkoasiassa.

Kyseessä on jatko hallituksen esitykselle (HE 162/2021 vp), jolla muutettiin vastaanottolain sääntelyä laajamittaiseen maahantuloon varautumiseksi. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi oli lausuntokierroksella 23.6.-6.8.2021. Saatujen lausuntojen jälkeen päätettiin, että säilöönottoa ja Euroopan turvapaikkavirastoa koskevan sääntelyn valmistelua jatketaan ja eduskunnalle viedään ensi vaiheessa vastaanoton valmiussuunnittelua koskeva lainmuutos, joka on käsiteltävä valtion talousarvion yhteydessä. Hallituksen esitys vastaanottolain 12 §:n muuttamisesta annettiin eduskunnalle 7.10.2021 (HE 162/2021 vp). Vuoden 2022 alusta voimaan tulleella vastaanottolain 12 §:n muutoksella Maahanmuuttovirastolle annettiin vastuu vastata kokonaisuudessaan varautumisesta maahantulijoiden vastaanoton järjestämiseen laajamittaisen maahantulon tilanteessa.

Nyt ehdotettavat lainmuutokset täydentävät laajamittaiseen maahantuloon varautumisen sääntelyä.

Esityksessä ehdotetaan säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain (116/2002, säiliölaki) muutoksista, jotka antavat mahdollisuuden kasvattaa säilöönottokapasiteettia normaaliajan häiriötilanteissa nykyistä nopeammin käyttämällä säilöönottoyksikössä tilapäisesti muuta kuin virkasuhteista henkilöstöä.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi säännökset kansalliseen lainsäädäntöön Euroopan turvapaikkaviraston (EUAA) tukeen turvautumisesta. Sääntelyn taustalla on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2303 Euroopan unionin turvapaikkavirastosta ja asetuksen (EU) N:o 439/20210 kumoamisesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esityksessä ehdotetaan, että laajamittaisen maahantulon tilanteessa voitaisiin valtion säilöönottoyksikössä käyttää tilapäisesti muuta kuin virkasuhteista

henkilöstöä avustamaan ohjaus- ja valvontatehtävien hoitamisessa. Tämä voisi tapahtua laajamittaisen maahantulon tilanteessa ja olisi yhteydessä siihen, että valtioneuvoston yleisistunto tekee ulkomaalaislain 133 §:n nojalla päätöksen ulkomaalaisten rekisteröinnistä järjestelykeskuksessa. Säilöönotto tapahtuu jatkossakin ulkomaalaislaissa säädetyssä menettelyssä.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu ratkaisu on perusteltu, jotta säilöönoton tarpeen kasvaessa myös muut kuin virkamiehet voisivat toimia avustavissa ohjaus- ja valvontatehtävissä säilöönoton toimivuuden varmistamiseksi. Säilöönoton paikkojen nopea lisääminen edellyttää, että käytettävissä olisi osaavaa ja koulutettua henkilöstöä.

EUA-asetuksen perusteella jäsenmaalla on mahdollisuus saada operatiivista ja teknistä apua Euroopan unionin turvapaikkavirastolta laajan maahanmuuton tilanteissa. Asetuksessa jätetään kansallisesti päätettäväksi, miten tuen pyytämistä päätetään ja mikä viranomainen toimii yhteyspisteenä sopien asiat käytännössä turvapaikkaviraston kanssa tukea pyydettyä. Esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto päättäisi yleisistunnossa tuen pyytämistä turvapaikkavirastolta. Maahanmuuttovirasto tekisi poliittisen päätöksen jälkeen varsinaisen pyynnön, sopisi toimintasuunnitelmasta turvapaikkaviraston pääjohtajan kanssa ja toimisi yhteyspisteenä turvapaikkaviraston suuntaan.

Myös EU:n turvapaikkavirastolta saatavan avun mahdollistaminen esityksen mukaisesti on perusteltua, samoin kuin avunpyyntimenettelyn osalta ehdotettu kansallinen menettely ja viranomaisten vastuutus. EU:n turvapaikkaviraston tukeen liittyvän ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa turvapaikkaviraston lähettämien turvapaikka-asioiden tukiryhmien asiantuntemuksen käyttö mahdollisimman kattavasti tilanteessa, jossa Suomen turvapaikka- tai vastaanottojärjestelmään kohdistuu suuri paine. Esitetyt säädosmuutokset ja tukiryhmien tuen hyödyntäminen eivät itsessään aiheuta kustannuksia.

EUA-asetuksen voimaantulon aiheuttamat velvoitteet tarkoittavat, että Maahanmuuttoviraston on tulevaisuudessa oltava valmiina antamaan turvapaikkaviraston käyttöön turvapaikka-asioiden asiantuntijoiden reserviin vähintään yhdeksän asiantuntijaa. Tästä arvioidaan voivan muodostua joitain kustannuksia Maahanmuuttovirastolle. Kuitenkin jo EUA-asetusta valmisteltaessa asiaa koskevissa U-kirjelmissä (U 29/2016 vp) sovittiin, että mahdollisesta kansallisesta rahoitustarpeesta päätetään julkisen talouden suunnitelman ja valtiontalousarvion valmistelun yhteydessä ja mahdollinen lisärahoitustarve hoidetaan lähtökohtaisesti uudelleenkohdennuksin Maahanmuuttoviraston toimintamomentin määrärahan sisällä. Mahdollisesti tarvittavan lisähenkilöstön palkkakustannuksiin Maahanmuuttovirasto voi käyttää myös EU:n turvapaikka- maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) kansallisen ohjelman kautta haettavaa rahoitusta.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Annika Klimenko

VN/34149/2021-VM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: